

JÓTÉKONY FUTÁS

A társadalmi felelősségvállalás megjelenése futó sporteseményeken

CHARITY RUNNING

Social responsibility at the running sport events

ÖSSZEFOGLALÁS:

A futás napjaink egyik legnépszerűbb szabadidősport-tevékenysége. Hazánkban is számtalan utcai futóversenyt rendeznek, melyek résztvevői létszáma folyamatosan emelkedik. Ezen az eseményeken egyre gyakrabban találkozhatunk „jótékony” futókkal, akik a mozgást összekapcsolják a jótékonyossággal. A tanulmány bepillantást nyújt néhány kezdeményezésbe.

Kulcsszavak: futás, jótékonyág, társadalmi felelősségvállalás

ABSTRACT:

Running is one of the most popular recreational activities nowadays. Numerous street running competitions are held also in Hungary, and the number of participants is growing steadily. In these events we can more and more often meet charity runners who not only run but run for charity. This short study provides insights into some of the best practices of running-related charities.

Keywords: running, charity, social responsibility

Szerzők:
DR. GÓSI ZSUZSANNA
Munkahelye: ELTE
Egészségfejlesztési
és Sporttudományi Intézet
Beosztás: egyetemi docens
Levelezési cím: 1117
Budapest, Bogdánfy u. 10/B.
E-mail: gosi.zsuzsanna@
ppk.elte.hu
Érdeklődési kör: színház,
futás, olvasás
Fotó: Böröcz István

MAGYAR MÁRTON
rovatvezető
Munkahelye: ELTE
Egészségfejlesztési
és Sporttudományi Intézet
Beosztás: egyetemi
tanársegéd
Levelezési cím: 1117
Budapest, Bogdánfy u. 10/B.
E-mail: magyar.marton@
ppk.elte.hu
Érdeklődési kör: animáció,
turizmus, zene, tánc, úszás
Fotó: Hámosi Zsófia

BEVEZETÉS

Hazánkban a szabadidősport-rendezvények népszerűsége és a résztvevők száma is folyamatosan nő. Egyre többféle programmal találkozhatunk. Az egyik kedvelt rekreációs mozgásforma a futás (Fritz, 2011).

A futáshoz számtalan pozitív pszichológiai hatás is kapcsolódik (Patakiné Bószé et al, 2018). A futórendezvényeken indulás ma már egy jelentős réteg életmódja.

A résztvevők és a szervezők számos esetben kapcsolják össze a rendezvényeket jótékonyossági célokkal: felhívják a figyelmet társadalmilag fontos problémákra, és (jellemezően pénz) adományokat gyűjtenek.

MÓDSZEREK

Tanulmányunk a szakirodalom áttekintésével próbál betekintést adni a futás társadalmi felelősségvállalási relációjába.

EREDMÉNYEK

A szabadidősport esetén a sportoló maga az, aki fizikai

aktivitást végez a sportolás pozitív hatásai miatt (Szabó, 2011). A sportolás egyéni, társadalmi és gazdasági szinten is értéket teremt. Megvalósulási feltételei közé tartozik a diszkrecionális idő, a megfelelő életszínvonal és szemlélet, és a pénz (Budai, 1999).

A modern korban egyre inkább szükséges a szabadidőben történő testmozgás, hiszen az irodai ülőmunka egyre terjed. Az időfelfogásunk is megváltozott: az idő felértékelődött, nem szabad elvesztegetnünk (Bodnár, 2014).

A rekreációs tevékenységek a fizikai szükségletek és mozgásigény kielégítése mellett számos a társadalom számára is fontos értéket képviselnek, és fiatal korban a közösségi nevelés fontos színterei (Borosán-Budainé Csepela, 2017). A szabadidősport hasznossága: fizikai és mentális egészség megőrzése, pillanatnyi örömforrás, jobb egészségi állapot miatt magasabb életszínvonal (András, 2014). A jótékonyossági futás esetén ez kiegészül a társadalmi hasznosság érzetével.

A társadalmi felelősségvállalás területén az egyéni szintű jótékonyág formáinál az önkéntesség és az adományozás említhető. A jótékonyág alatt legáltalánosabb értelemben az önzetlen segítségnyújtást értjük. Megjelenhet önkéntes tevékenységként, de rászoruló csoportoknak/személyeknek, segítő szervezeteknek nyújtott adományként is (Czike-Kuti, 2006). Az önkéntes „laikus segítőként” vagy szakmai tudást felhasználva munkálkodik és segíti a közösségek fejlődését (Nárai, 2012). Népszerűsége és társadalmi jelentősége Kelet- és Közép-Európában a legalacsonyabb mértékű (Mihai, 2014). Azonban a térséget ma javuló tendencia jellemzi (Bernath, 2017).

Adományok azok a természetben vagy pénzben nyújtott támogatások, amelyeket az egyének minden ellenszolgáltatás nélkül ajánlanak fel (Czike-Kuti, 2006).

A jótékony futás lényege: a futó minden egyes megtett kilométerrel segítséget próbál nyújtani (Snow, 2011).

Egyik formájában önkéntesként segít egy látássérült, mozgáskorlátozott vagy értelmi fogyatékos személyt abban, hogy átélje a mozgás örömét.

A segítő együtt fut a vak vagy gyengénlátó társával. Speciális keresszékekben futva tolja végig a mozgáskorlátozottat a versenyen. A másik forma pedig az adománygyűjtés, melynek típusai (Snow, 2011):

- egy adott célért szervezett futóverseny, ahol a nevezési díj egy részét vagy egészét egy személynek vagy egy szervezet működésének megsegítésére ajánlják fel.
- követes adománygyűjtés: futóversenyeken 1-1 kilométer „eladása” jótékony célra. A futó a saját ismerősei körében gyűjt adományokat egy cél érdekében, eladásra felkínálva a megtett kilométereket, csatlakozva egy szervezethez, amely szervez ilyen akciót, vagy saját maga választ célt, szervezetet.

Követes adománygyűjtésnél néhány stratégiai kérdésre érdemes figyelnie a követeknek:

- az adományozásra való felhívás legyen rövid
- tartalmazzon minél több tény
- legyen benne érzelem (Snow, 2011)
- többször felhívni rá ismerőseink figyelmét
- köszönetből sosem elég (Cseh, 2018).

JÓ GYAKORLATOK

Magyarországon a legnagyobb létszámú futórendezvényeket az elmúlt években a **Budapest Sportiroda (BSI)** rendezte. A 2008. évtől jelentek meg különböző jótékony célúak. Egy évtized alatt folyamatosan növekedtek az általuk jótékony célra szánt összegek.

A jótékonyágnak több formája található meg náluk:

- külön futamként, nagy események betétszámaként rövid távú futás vagy séta mint a 2018. évi Vivicitán, Suhanj Fogyatékkal Élők Futama 940 méteres távon (BSI, 2018a), vagy a 2017. évi Spar Budapest Maratonon a FODISZ Esélyegyenlőségi Futam 400 méteren (BSI, 2017a)

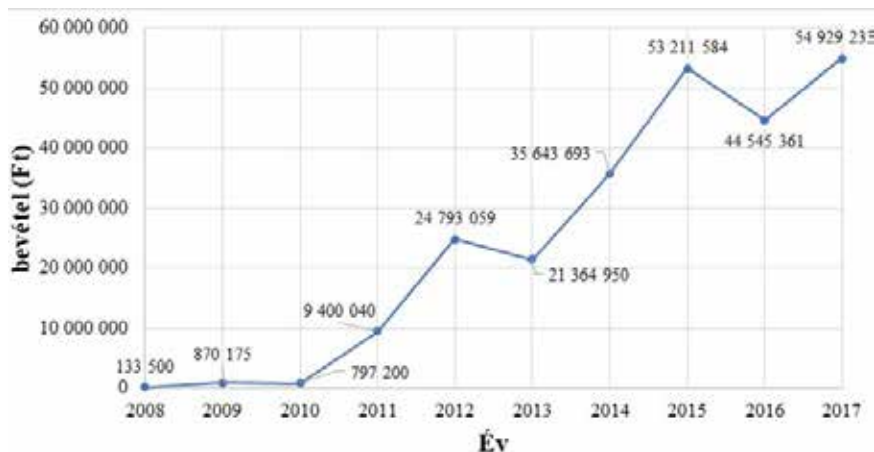

Futás futókocsival a SUHANJ! Alapítvány jóvoltából
Running by jogging stroller at the SUHANJ! Foundation
Forrása: http://suhanj.hu/img/new/Futas_1.jpg

- szervezetek és személyek adománygyűjtése – Bátor Tábor Élménykülönítmény, Magyar Élelmiszerbank Egyesület (BSI, 2018b)
- jótékonyági használt futócipő és sportruhagyűjtés szervezése (BSI, 2018c)
- ingyenes nevezési lehetőség pályázat útján nehéz anyagi helyzetben lévő futóknak jellemzően félmaratoni és maratoni távok esetében (BSI, 2018d)

- A 2017. évi Telekom Vivicitta versenypólóján az autizmus ügyének támogatása céljából egy autizmussal élő művész, Varga Máté rajza jelent meg (BSI, 2017b).

Az **Élménykülönítmény** a Bátor Tábor Alapítvány jótékonyági sportközössége, amely súlyos beteg gyermekek megsegítésére jött létre Magyarországon.

Jótékonyagra szánt összegek, BSI 2008–2017

Charitable givings by BSI Sport Ltd. between 2008 and 2017

Forrása: BSI (2018b) alapján saját szerkesztés, 2018
Own redaction, 2018 by BSI (2018b)

A csapat tagjai maratoni, félmaratoni futásokon, úszó- és kerékpárversenyeken indulnak. Számos sportrendezvényen versenyzőként és szurkolóként is találkozhatunk velük.

A sporttevékenységek segítségével közös segítségnyújtásra hívják barátait, ismerőseiket.

Jelképes örökbefogadásra kínálják a versenyen és a felkészülések során megtett kilométereket (*Élménykülönítmény, é.n.*). 2018. október 3-i adat szerint a 2010. évi indulás óta 195 787 887 Ft-ot adományoztak az Alapítványnak.

A **Jóügyekért.hu** egy adományszervező portál, amely a követes adománygyűjtés (*peer-to-peer fundraising*) akciókat támogatja.

Az adománygyűjtés főszereplői a követek, akik egyéni vállalatot tesznek, amely jellemzően sport jellegű.

A követek ezek után saját maguk népszerűsítik az adott ügyet, és támogatókat szereznek maguk mellé. 2018 júliusában az adott évre vonatkozóan 8 már lezárt eseményt találhatunk, ebből 7 futóesemény (*Civil Iránytű Alapítvány, 2013*).

A **„Suhanj! Alapítvány”** tevékenysége többrétű. Egyrészt működtet egy fitnessztermet, amely integratív, látás- és mozgássérültek számára egyaránt akadálymentesített, s épek számára is nyitott. Futóversenyekre kétfajta segítőt szerveznek.

Az egyik esetben vállalják, hogy vak vagy gyengénlátó versenyzővel futnak együtt, a két futó esetében így elengedhetetlen a tempó összehangja.

A másik esetben mozgáskorlátozottakat tolnak végig a versenyen speciálisan kialakított kerekesszékekkel (*Suhanj! Alapítvány, é.n.*).

KÖVETKEZTETÉSEK

A cikk minimális betekintést enged a jótékony céllal végzett sporttevékenységek körébe. Egyéni szinten a futás területén a követes adománygyűjtésbe és a segítőként való futásba kapcsolódhatunk be.

A szerzők a saját tapasztalataik alapján is azt tudják mondani, hogy könnyebbé teszi a mozgást, ha egy jó cél érdekében tesszük.

FELHASZNÁLT IRODALOM:

András, K. (2014): A szabadidősport gazdálkodástana. In.: Perényi, Sz. (szerk): A mozgás szabadsága: A szabadidősport társadalmi, gazdasági és egészségügyi megközelítései. DE GTK, Debrecen, 16–34. o.

Élménykülönítmény (é.n.): Hogyan működik? From: <https://elmeny-kulonitmeny.hu/hogyan-mukodik/>

Bernath, K. (2017): Egyetemista fiatalok társadalmi szerepvállalása és a civil szféra önkéntességgel szembeni attitűdje a Partiumi térségben. Civil szemle. 14. 2. 39–62. o.

Bodnár, I. (2014): Tudatos rekreáció – A szabadidő-eltöltés egyéni és társadalmi meghatározottsága. In: Perényi, Sz. (szerk): A mozgás szabadsága: A szabadidősport társadalmi, gazdasági és egészségügyi megközelítései. DE GTK, Debrecen, 99–110. o.

Borosán, L. – Budainé Csepela, I. (2017): A szabadidős tevékenységek személyiségfejlesztési lehetőségei. Testnevelés, Sport, Tudomány. 2. 1–2. 24–29. o. DOI:10.21846/TST.2017.1-2.4

BSI (2017a): 32. SPAR Budapest Maraton Fesztivál szombati távok – V4 Futóhétféje. From: <http://www.futanet.hu/cikk/32-spar-budapest-maraton-szombati-tavok>

BSI (2017b): Művészi póló a Telekom Vivicittán. From: <http://www.futanet.hu/cikk/muveszi-polo-a-telekom-vivicittan>

BSI (2018a): 33. Telekom Vivicittá Városvédő Futás, szombati távok – eseményinformáció. From: <http://www.futanet.hu/cikk/33-telekom-vivicitta-varosvedo-futas-szombati-tavok/33-telekom-vivicitta-varosvedo-futas-szombati-tavok-esemenyinformacio>

BSI (2018b): Jótékonyág: 10 év alatt 130 ezerről 54 millióra. From: <http://www.futanet.hu/cikk/bhirek18-jotekonyag-130-ezertol-54-millioig>

BSI (2018c) Jótékonyági használt futócipő és sportruhagyűjtés. From: <http://www.futanet.hu/cikk/bhirek18-jotekonyagi-cipogyujtes>

BSI (2018d): Szociális szabadkártya-pályázat a Telekom Vivicittá Félmaratonra. From: <http://www.futanet.hu/cikk/bhirek18-szabadkartya-vivicitta-2018>

Budai, E. (1999): Sport(t)örvényben fuldokolva. Magyar Szemle. 8. 3–4. 119–142. o.

Civil Iránytű Alapítvány (2013): Hogy működik? From: http://www.jougyekert.hu/hu/koveteknek/hogy_mukodik.html#.W7TJZ3szYdU

Czike, K. – Kuti, É. (2006): Önkéntesség, jótékonyág, társadalmi integráció. Nonprofit Kutatócsoport és Önkéntes Központ Alapítvány, Budapest

Cseh, B. (2018): 8 tipp adománygyűjtő futóknak In. BSI: Fuss velünk 2018 ősz/tél – 2019 tavasz. 61. o.

Fritz, P. (2011): Mozgásos rekreáció. Bába, Szeged

Mihai, E.C. (2014): The Motivation of Romanian Volunteers: values and implicatons. Procedia-Social and Behavioral Sciences. 127. 616–620. DOI:10.1016/j.sbspro.2014.03.322

Nárai, M. (2012): A társadalmi szerepvállalás egyik formája – az önkéntesség. In: Budai, I. – Nárai, M. (szerk): Együttműködés és a felelősségvállalás tanulása a szociális közösségi munkában. SZE, Győr, 95–114.

Patakiné Bösze, J. – Rákoczi, M. – Boros, Sz. – Szabo, A. (2018): Opposite Psychological states associated with running in solitude and street race participation European Journal of Physical Education and Sport Science. 4. 4. 1–12. DOI:10.5281/zenodo.1220411

Snow, A. (2011): Egy ütemre dobban a szív. Jótékony Maraton. Egy magyar nő története emberségről és kitartásról. Alexandra, Pécs

Szabó, Á. (2011): Milyen értéket teremt a szabadidősport, és mi a kapcsolata versenyképességgel? Vezetéstudomány. Klsz. 24–37. o.

Suhanj! Alapítvány (é.n.): Erőt adunk. From: <http://suhanj.hu/>